

Onderzoekaantekeningen

“Wrede moord, brute moord, dood het beest”: Onderzoek naar de 2014 McDonald’s “cultmoord” in Zhaoyuan

Massimo Introvigne

Centrum voor Studies naar Nieuwe Religies (CESNUR)

maxintrovigne@gmail.com

In juni 2017 werd de managing director van CESNUR, Massimo Introvigne, uitgenodigd om deel te nemen aan een dialoog in de Chinese provincie Henan, gevolgd door een conferentie in september in Hong Kong, waar Chinese wetshandhavers (leiders van de officiële, Chinese “anti-xie jiao” vereniging), Chinese academici en enkele westerse geleerden bij betrokken waren. De dialoog ging over het begrip xie jiao (een term die moeilijk te vertalen is en niet precies equivalent is aan het Engelse “cult”) en een bepaalde groep, te weten De Kerk van Almachtige God, ook bekend als Oosterse Bliksem, die in China is geclassificeerd als xie jiao. Deze kerk is controversieel, zelfs buiten China, met name doordat zij is beschuldigd van het plegen van een gruwelijke misdaad in 2014 in een McDonald’s restaurant in Zhaoyuan. In het restaurant werd een vrouw genadeloos doodgeslagen. Introvigne had toegang tot een aantal documenten met betrekking tot deze moord en hoorde de meningen van zowel Chinese functionarissen als academici die vijandig stonden tegenover De Kerk van Almachtige God, en leden van dezelfde kerk die naar Zuid-Korea en de VS zijn gevlucht. Dit heeft geresulteerd in het eerste wetenschappelijke onderzoek naar de McDonald’s-moord, waarvan de voorlopige conclusies in deze onderzoekaantekeningen worden gepresenteerd.

ABSTRACT: Op 28 mei 2014 werd in Zhaonyuan een moord gepleegd die in China bekend is geworden als een stereotype “cultmoord”. Zes “zendelingen” gingen een McDonald’s restaurant binnen om er te prediken en vermoordden uiteindelijk een klant die weigerde haar telefoonnummer aan hen te geven. De Chinese autoriteiten schreven de misdaad toe aan De Kerk van Almachtige God (Oosters Bliksem), waar al een onderdrukingscampagne tegen gaande was. Bestudering van de beschikbare documenten over deze zaak, inclusief documenten die zijn gepubliceerd door officiële Chinese bronnen, heeft geleid tot een andere conclusie. De moordenaars waren leden van een kleine beweging die de naam “Almachtige God” gebruikte voor haar twee vrouwelijke leiders, maar was geen deel van noch verbonden aan De Kerk van Almachtige God. Dit artikel bespreekt hoe een kleine religieuze beweging, die haar leiders vergoddelijkte, tot geweld en moord kwam.

TREFWOORDEN: McDonald’s-moord in Zhaoyuan, De Kerk van Almachtige God, Oosterse Bliksem, *xie jiao*, nieuwe religieuze bewegingen in China.

Inleiding

Op 28 mei 2014 vond een van de meest gruwelijke moorden in de geschiedenis van nieuwe religieuze bewegingen plaats in een McDonald’s restaurant in Zhaoyuan, in de Chinese provincie Shandong. Zes “zendingen” waren het restaurant binnengegaan om over hun religie te prediken en hadden aan klanten hun telefoonnummers gevraagd voor verder contact. Wu Shuoyan (1977-2014), een verkoopassistente in een nabijgelegen kledingwinkel, weigerde haar nummer te geven. Ze werd door de zendingen uitgeroepen tot een “boze geest” en doodgeslagen met een vloerzwabber (Dunn 2015b, 204).

Ten tijde van de moord was de Chinese overheid bezig met een campagne om De Kerk van Almachtige God uit te roeien. Deze kerk, ook bekend als Oosterse Bliksem, is een nieuwe religieuze beweging die in 1991 in China is ontstaan en wiens “priester” Zhao Weishan (g. 1951) is. De Kerk van Almachtige God leert dat Jezus Christus naar de aarde is teruggekeerd als Almachtige God. Hoewel de beweging nooit de naam of enige bibliografische details over Almachtige God vermeldt, en waarschuwt dat alle informatie verstrekt door externe bronnen verkeerd kan zijn, geloven de meeste deskundigen dat de geïncarneerde Almachtige God geïdentificeerd kan worden met een Chinese vrouw genaamd Yang Xianbing (g. 1973; Dunn 2015a, 2015b). Om een aantal redenen is De Kerk van Almachtige God, samen met de Falun Gong, door de Chinese autoriteiten tot een typisch voorbeeld van *xie jiao* (邪教) gemaakt (Dunn 2015b, 21-23). De uitdrukking *xie jiao* wordt vaak vertaald als “kwade sekte”, maar is sinds het midden van de Ming-dynastie gebruikt in de betekenis van “ketterse leer” of “criminele religieuze sekte” (ter Haar 1992).

De Chinese politie en media schreven de moord in Zhaoyuan al snel toe aan De Kerk van Almachtige God, een beschuldiging die nog altijd routinematig wordt herhaald door internationale media. Als bewijs voor de beschuldiging vermeldden de Chinese media dat de politie één dag na de moord in de woning van de hoofdverdachte, Zhang Lidong (1959-2015), materiaal van De Kerk van Almachtige God had gevonden (Chen 2014), waaronder het boek *The Scroll Opened by the Lamb* (De rol geopend door het lam) (Phoenix Satellite TV 2014). Nog eens twee dagen later zond CCTV, de Chinese staatstelevisie, een interview met Zhang Lidong uit. Zhang verklaarde dat hij werkloos was en Wu

had gedood omdat ze een “kwade geest” (邪灵) was. Op de vraag wat zijn geloof was, antwoordde Zhang “Almachtige God” (全能神) (CCTV 2014).

De Kerk van Almachtige God houdt vol dat de literatuur van hun beweging door de politie zelf is geplant. Cruciaal lijkt dit punt echter niet. Ofschoon statistieken onmogelijk zijn als gevolg van de onderdrukking van De Kerk van Almachtige God, waardoor de beweging gedwongen is om clandestien te opereren, zijn deskundigen en de overheid het erover eens dat het aantal leden in de honderdduizenden kan lopen en dat er miljoenen stukken literatuur zijn verspreid. Literatuur is zelfs achtergelaten “in publieke ruimten zoals treinstations opdat voorbijgangers het konden ontdekken” (Dunn 2015b, 151). Het in bezit hebben van zulke literatuur, hoeft dus niet te betekenen dat iemand lid is van De Kerk van Almachtige God.

Er zijn vier Chinese termen die de McDonald’s moordenaars gebruikten voor “kwade geest”: 邪灵 (*evil spirit*, kwade geest), 恶灵 (*wicked spirit*, slechte geest), 恶魔 (*demon*, demon) en 魔鬼 (*devil*, duivel). Ze gebruikten deze termen blijkbaar als synoniem, dat wil zeggen, uit hun interviews en verklaringen tijdens de rechtszaak is het onduidelijk of ze onderscheid maakten tussen de verschillende categorieën van “kwade geesten”. De term 恶灵 (slechte geest), die de groep vaak gebruikte, verschijnt nooit in de grote hoeveelheid literatuur van De Kerk van Almachtige God, waar zeer specifieke regels gelden ter onderscheiding van de aanwezigheid van 邪灵 (kwade geesten). Om Wu Shuoyan op basis van een eerste indruk en haar eenvoudige weigering haar telefoonnummer te geven, te identificeren als een “kwade geest” (of “slechte geest”) die gedood dient te worden, betreft iets dat volledig vreemd is aan de theologie en praktijk van De Kerk van Almachtige God.

De groep verantwoordelijk voor de McDonald’s-moord stond op 21 augustus 2014 voor het gerechtshof van de “Intermediate People’s Court” in Yantai, in de provincie Shandong. [In China is een *intermediate people’s court* (“tussenliggende volksrechtbank”) de op twee na laagste lokale rechtbank.] De nauw aan de regering verbonden Chinese media brachten uitvoerig verslag uit van de verklaringen en bekentenissen van de beklaagden. Vanuit dit materiaal ontstaat een verhaal dat de conclusie van de Australische deskundige Emily Dunn ondersteunt, namelijk dat geen enkele van de zes die de McDonald’s binnengingen en verantwoordelijk zijn voor de misdaad, op het moment van de moord lid was van De Kerk van Almachtige God (Dunn 2015b, 204). De

betrokkenen maakten deel uit van een andere groep, die nooit meer dan dertig leden telde en waar de belangstelling juist lag in relatie met het misdrijf. Alhoewel Dunn (2015a) gelooft dat de moordenaars ten tijde van de moord niet met De Kerk van Almachtige God geassocieerd waren, maar daar ooit wel deel van uitmaakten, zijn mijn conclusies anders: ik ben niet overtuigd dat de moordenaars ooit lid waren van de KAG.

Het verhaal van een microbeweging

De meest relevante personen binnen deze kleine groep waren de Zhang familie uit Shijiazhuang, in de provincie Hebei, en Lü Yingchun, een jonge vrouw geboren op 8 maart 1975 in de stad Yantai, in de provincie Shandong. Zhang Lidong was geboren op 8 oktober 1959 in Shijiazhuang. Hij trouwde met Chen Xiujian. Samen had het paar drie kinderen: twee dochters, Zhang Fan (1984–2015), geboren op 24 oktober 1984, en Zhang Hang, geboren op 1 maart 1996, en een zoon, Zhang Duo, geboren op 12 september 2001 (Wang 2014).

Hoewel ze later veel ruziede met haar man, die in de tussentijd een geliefde had gekregen, Zhang Qiaolian, had Chen Xiujian een relevante rol in de totstandkoming van de religieuze belangstelling van de groep. Chen Xiujian was lid van de Drie Verlossing Christus (Three Redemption Christ), ofwel Mentuhui (门徒会), de “Vereniging van Discipelen”, een nieuwe religieuze beweging die in 1989 in Shaanxi is gesticht door Ji Sanbao (1940-1997). Ji, die een prediker was geweest voor de “Pentecostal Sabbatarian denomination”, een pinkstergemeente die bekend is als de Ware Jezuskerk, presenteerde zichzelf als Gods plaatsvervanger (*shen de tishen*, 神的替身) en het centrum van de Derde Verlossing (Dunn 2015a, 35–39).

Lü Yingchun verklaarde tijdens het proces:

Ik ben opgegroeid wetende dat ik ‘God zelf’ was. In 1998 las ik het woord ‘eerstgeboren zoon’ in een boek over ‘Almachtige God’. Ik was ervan overtuigd dat ik zelf de ‘eerstgeboren zoon’ was. (...) Uiteindelijk ontdekte ik dat ik ‘God zelf’ was. (*The Beijing News* 2014)

“Eerstgeboren zoon” is een titel die in het Nieuwe Testament wordt gebruikt voor Jezus Christus (zie *Hebreeën* 1:6; *Openbaring* 1:5). Het genoemde boek kan al dan niet afkomstig zijn van De Kerk van Almachtige God, maar zeker is dat die kerk slechts één persoon als God erkent die vandaag de dag op aarde leeft. Lü

Yingchun leidde vanaf de beginjaren 2000 een studiegroep in Zhaoyuan. Ze verspreidde haar messiaanse claims ook via het internet.

Zhang Fan bekende dat zij in 2007 “bij de deurstoep een exemplaar van het boek van ‘Almachtige God’ had opgepakt” en het overtuigend vond (*The Beijing News* 2014). In een interview zei ze dat het *God’s Hidden Work* (神隐秘的做功) heette. Het boek is mogelijk een illegaal gekopieerde of geïmiteerde versie van *The Hidden Work Done by God* (神隐秘的作工) dat door De Kerk van Almachtige God is gepubliceerd. Het kan ook zijn dat Zhang Fan de titel verkeerd heeft geciteerd. Zhang Fan ontwikkelde belangstelling voor De Kerk van Almachtige God, maar slaagde er niet in om ermee in contact te komen. “Ik heb nooit contact gehad met De Kerk van Almachtige God, omdat ze erg geheimzinnig waren en ik hen nooit heb kunnen vinden”, verklaarde ze later (Phoenix Satellite TV 2014).

De bekering van Zhang Fan kwam toen ze Lü Yingchun op internet begon te volgen en ze de antwoorden van Lü Yingchun op haar criticasters “geweldig” vond (*The Beijing News* 2014). Vervolgens reisde ze naar Zhaoyuan om Lü te horen preken. Enthousiast over Lü, bekeerde ze in de zomer van 2009 haar moeder Chen Xiujuan en, via haar, haar hele familie, waaronder haar vader Zhang Lidong, haar zus Zhang Hang en haar 8-jarige broer Zhang Duo. Uiteindelijk verhuisde de hele familie Zhang naar Zhaoyuan, waar ze een gebouw met twee verdiepingen huurden. Eén verdieping was voor de textielindustrie van het gezin en de andere voor de religieuze bijeenkomsten.

Voordat ze naar Zhaoyuan verhuisde, en nadat ze in 2002 was toegelaten als student aan het Beijing Broadcasting Institute (in 2004 omgedoopt tot de Communication University of China) en waar ze in 2008 afstudeerde, las Zhang Fan een boek getiteld *The Seven Thunders Sound* (七雷发声). In Zhaoyuan ontdekte ze dat dit boek, dat mogelijk Lü Yingchun ook had gelezen, was geschreven door een stel uit Baotou, Binnen-Mongolië: Li Youwang en Fan Bin. Beiden zaten op dat moment in de gevangenis. Zhang Fan leende 50.000 RMB van haar moeder en stuurde dit naar Baotou zodat Li en Fan na hun vrijlating uit de gevangenis naar Zhaoyuan konden verhuizen en bij de familie Zhang konden verblijven. Door de groep, die op dat moment uit twintig à dertig gelovigen bestond, werden Li en Fan “aangesproken als ‘de twee getuigen’ [uit *Openbaring* 11: 3-12] en Lü Yingchun en Zhang Fan werden ‘de eerstgeboren zonen’ genoemd” (Xiao en Zhang 2014). Ook Fan Longfeng werd onderdeel van de

binnenste cirkel van de groep. In 2010 begon Lü Yingchun met Zhang Fan samen te leven.

Sommigen geloven dat de “zeven donderslagen” (*The Seven Thunders Sound*), dat verband houdt met de apocalyptische visioenen van *Openbaring* 10:1-7, duidt op een verband met De Kerk van Almachtige God. Maar De Kerk van Almachtige God is zeker niet de enige beweging met een belangstelling voor de christelijke Apocalyps en haar symbolen, en het boek *The Seven Thunders Sound* noch de auteurs worden in de talrijke bibliografieën en websites van De Kerk van Almachtige God ergens genoemd. Het lijkt veiliger om te concluderen dat Lü Yingchun, Zhang Fan en de anderen als een andere onafhankelijke groep opereerden.

In 2011 sprak Zhang Fan uit dat Li Youwang een “kwade geest” (邪灵) was, waarop Li Youwang en zijn vrouw de groep in Zhaoyuan verlieten en naar Dongyin, Shandong, verhuisden. Ook Fan Longfeng werd als een “kwade geest” (邪灵) geïdentificeerd en uit de groep verdreven (Xiao en Zhang 2014). Met Li en Fan uit beeld, waren Lü Yingchun en Zhang Fan vrij om geleidelijk aan te onthullen dat zij beiden de Twee Getuigen waren uit Gods boek *Openbaring*. De volledige onthulling hierover heeft misschien pas in mei 2014 plaatsgevonden.

Uiteindelijk was de kern van het geloof van de groep, zoals ook het geval is in andere Chinese nieuwe religies, de messiaanse rol, in dit geval van het duo Lü Yingchun - Zhang Fan. De veelvuldige verwijzingen naar het boek *Openbaring* impliceren dat er apocalyptische tijden zouden aankomen, waarin een laatste confrontatie tussen goed en kwaad zou plaatsvinden. Maar degenen die de goddelijke rol van de twee jonge vrouwen zouden accepteren, “twee lichamen van vlees die dezelfde ziel delen”, zouden worden gered (*The Beijing News* 2014). Dat we de laatste dagen leven, zo legde Lü Yingchun uit, wordt bevestigd door het feit “dat mensen tegenwoordig gemakkelijk onbewust ‘Satans’ minions worden wanneer ze de omstandigheden niet begrijpen en niet aan de kant van God staan. Zodra dat gebeurt, zullen we tijdens de strijd tussen de twee geesten nog meer door de ‘duivel’ (魔鬼) worden aangevallen” (*The Beijing News* 2014).

De messiaanse rol van het duo was exclusief. Dit is belangrijk, want het geloof in Zhang en Lü als een tweevoudige “Almachtige God” onderscheidt en contrasteert de leer van de “Zhang-Lü groep” van de leer van De Kerk van Almachtige God. Tijdens het proces legde Lü Yingchun duidelijk uit:

De staat noemde De Nepkerk van Almachtige God van Zhao Weishan een *xie jiao*, en wij noemen hen “kwade geesten” (邪灵). Alleen Zhang Fan en ik, de ‘eerstgeboren zonen’, zouden de echte ‘Kerk van Almachtige God’ kunnen vertegenwoordigen. Zhang Fan en ik zijn de unieke woordvoerders van de echte ‘Almachtige God’. De regering heeft Almachtige God, waar Zhao Weishan in gelooft, achtervolgd, maar niet de ‘Almachtige God’ die wij noemen. Zij zijn nep-‘Almachtige God’, terwijl wij de echte ‘Almachtige God’ zijn. (*The Beijing News* 2014)

Zhang Fan voegde toe:

Tot nu toe waren alleen mijn vader, mijn jongere broer, mijn jongere zus, Lü Yingchun, Zhang Qiaolian en ik aanhangers van de echte ‘Almachtige God’. In 2010 was ik de ‘eerstgeboren zoon’ van ‘Almachtige God’. Ik werd ‘God zelf’ omdat ik deze mei van de Hemel de autoriteit verkreeg om ‘kwade geesten’ (邪灵) te doden. Over ‘God zelf’ gesproken, dat wil zeggen: ik ben God in stof [*substance*]. Lü Yingchun is ook God in stof. (*The Beijing News* 2014)

Sommige christelijke critici van De Kerk van Almachtige God geloven dat het in het belang van de beklagden was om, gezien de vijandigheid van de Chinese rechtbanken tegen die kerk, tijdens het proces relaties met de verboden organisatie van Zhao Weishan te bagatelliseren. Echter, hadden de beklagden voor een bewuste verdedigingsstrategie gekozen (hetgeen ze waarschijnlijk niet hebben gedaan), dan zouden ze eerder hebben geclaimd niet volledig verantwoordelijk te zijn voor hun daden, aangezien ze waren gemanipuleerd door de “kwade” Kerk van Almachtige God. In een poging om te ontkomen aan de doodstraf, die ze kregen voor hun meest ernstige misdrijf, moord, zou hen dat wellicht beter hebben gediend.

In plaats van een tak aan een van de grootste nieuwe religies in China te zijn (De Kerk van Almachtige God), was de groep een microbeweging, die nooit meer dan dertig leden telde en die op het laatst was teruggebracht tot zes leden. Aanvankelijk leidden Lü Yingchun en Zhang Fan deze groep als “herders”. Later, tijdens de laatste dagen van de groep, getuigde Zhang Fan dat zijzelf en Lü Yingchun “de hoogste positie innemen in de organisatie van Almachtige God. Wij zijn ‘God zelf’. Mijn vader, jongere zus en broer, en Zhang Qiaolian zijn allemaal de ‘hoofdpriesters’” (*The Beijing News* 2014).

Twee elementen zijn vermeldenswaardig. Het eerste is dat er geen kwalificatie nodig was voor het priesterschap anders dan het geloof in Lü Yingchun en Zhang Fan als de Almachtige God. Zelfs een 13-jarige jongen als Zhang Duo werd als een priester beschouwd. Het tweede is dat er, in tegenstelling tot de traditionele

Chinese familiestructuur, in de Zhang-familie, die tegelijkertijd een micro-nieuwe religieuze beweging was, geen patriarchale autoriteit of hiërarchie op basis van leeftijd was. Zonder haar bevelen in twijfel te trekken moest de vader, Zhang Lidong, gehoorzamen aan de dochter, Zhang Fan. De goddelijke claims ondermijnden volledig de traditionele orde.

De vooravond van het misdrijf: Het trieste verhaal van een hond

Rond 20 mei 2014 identificeerden de twee “Goden” de moeder van Zhang Fan, Chen Xiujuan, ook als een “kwade geest” en verdreven haar uit de groep en uit het huis van de familie. Vervolgens vertelden ze Zhang Lidong, de vader van Zhang Fan, dat zijn huwelijk met Chen Xiujuan was beëindigd en dat hij “zijn ex-geliefde Zhang Qiaolian kon bellen zodat ze konden samenleven”. Zhang Lidong en Zhang Qiaolian waren nu man en vrouw. “Lü gaf ze elk een nieuwe spirituele naam. [Zhang Lidong] werd Adam genoemd en Zhang Qiaolian, Eva” (*The Beijing News* 2014). Zhang Qiaolian, die eerder niet bijzonder religieus was, verklaarde haar geloof in Lü Yingchun en Zhang Fan als de Almachtige God en werd als lid van de groep aanvaard.

Het identificeren, aanklagen en verdrijven van “kwade geesten” was voor de groep steeds belangrijker geworden. De laatste praktijk, het verdrijven van “kwade geesten”, kent een traditie in de Chinese religie, maar Lü Yingchun en Zhang Fan namen het gezag over om leden van hun groep als “kwade geesten” aan te duiden. “Kwade geesten” werden niet alleen verteld om te vertrekken: blijkbaar waren er ook rituelen, rituelen die toenemend geweld kenmerkten.

De verbanning van de moeder van Chen Fan, Chen Xiujuan, uit de groep en uit het huis van de familie Zhang was een bijzonder verontrustende episode in het leven van de groep. Sommigen hebben cynisch vastgesteld dat deze zet was ingegeven door de wens om Zhang Lidong te belonen voor zijn loyale support aan de twee “Goden”, door hem in plaats van met zijn vrouw te laten leven met zijn geliefde, Zhang Qiaolian. Maar er ligt meer aan ten grondslag: de verbanning van Chen Xiujuan is uitgevoerd als een kosmisch drama.

In de voorafgaande dagen hadden Lü Yingchun en Zhang Fan aangekondigd dat ze “de aarde snel zouden verlaten” en naar de hemel zouden terugkeren.

Naarmate deze verwachting groeide, groeide de overtuiging van Zhang Fan dat haar moeder

de ‘koning van de kwade geesten’ (恶灵之王) was. De ‘kwade geest’ (邪灵) was zijn werk op ons aan het uitvoeren. Ik zou mijn moeder doden zodra ik haar ontmoette. Ik was woedend toen ik erachter was gekomen dat mijn moeder een ‘kwade geest’ (邪灵) was en wenste haar een vreselijk dood toe. (*The Beijing News* 2014)

Ofschoon Zhang Fan niet haar toevlucht nam tot enig fysiek geweld tegen haar moeder, was er een behoorlijke hoeveelheid symbolische geweld. “Woorden als ‘Wrede moord, brute moord, dood het beest’ werden op de muur in mijn huis geschreven. Ik schreef die woorden”, herinnerde Zhang Fan zich (*The Beijing News* 2014). Hoewel de woorden ook verwezen naar de praktijk van haar moeder om dieren te slachten, was het schrijven op de muur een voorteken van het komende geweld.

Het daadwerkelijke geweld richtte zich als eerste op het huisdier van de familie, de hond genaamd Luyi, die exact een dag voor de moord in de McDonald’s was geïdentificeerd als “de plaatsvervanger van Chen Xiujuan”. Zhang Fan verklaarde:

Al pratend merkte Lü Yingchun op dat de hond naar haar grijnsde, waardoor ze dacht dat het zijn kracht en aanval toonde. Ze identificeerde de figuur van Chen Xiujuan in de ogen van de hond, die was grootgebracht door Chen Xiujuan, maar nu een werktuig aan het worden was van de ‘demon’ (恶魔), de plaatsvervanger van Chen Xiujuan. [...] Lü Yingchun wees naar de hond en schreeuwde, ‘Chen Xiujuan, ik heb je geïdentificeerd!’ [...] Wanneer de ‘demon’ (恶魔) nabij is, worden we verondersteld het te dumpen of onmiddellijk te doden. (Xiao en Zhang 2014)

De episode met de hond mag misschien triviaal lijken, maar Zhang Lidong besteedde er een aanzienlijk deel van zijn verklaring aan tijdens het eendaagse proces, waarin hij werd geconfronteerd met de reële mogelijkheid ter dood te worden veroordeeld:

Zhang Fan vond Luyi onder de salontafel en nam hem aan zijn staart mee naar buiten. Buiten de deur gooide ze de hond op de vloer [beneden?] bij de trap, waarna de hond in plaats van te rennen alleen nog kon kruipen. Zhang Fan sloeg de hond met een zwabber en brak die. Na een tijdje van slaan bewoog de hond niet meer, maar Zhang Fan zei: ‘De staart beweegt nog.’ Ik deed een stap naar voren en stampte de hond op zijn kop. Het bloedde overvloedig en na een tijdje stampen, vermoedde ik dat het dood was. Toen sleepte ik het bij zijn staart en gooide het in de vuilnisbak buiten het gebouw. (*The Beijing News* 2014)

Zhang Fan ervoer het brute doden van de hond als een gebeurtenis met religieuze betekenis en een bevestiging van haar goddelijke status:

In het bijzonder op de 26^e, op de avond dat de hond was gedood, was ik er nog zekerder van dat ik en Lü ‘God zelf’ waren. Vanaf die avond kreeg ik nog meer autoriteit uit de hemel en ik voelde me vooral opgewonden. Toen ik tien jaar oud was, had ik gevoeld dat ik God was, maar dat was slechts een gedachte geweest die in een flits door mijn hoofd was gegaan en die ik daarna was vergeten. (*The Beijing News* 2014)

De McDonald’s-moord

Het is inderdaad indrukwekkend hoe het vermoorden van de hond, vierentwintig uur van tevoren, anticipeerde op het vermoorden van de ongelukkige verkoopster, Wu Shuoyan. Zhang Lidong beschreef de smerigste details van de moord. Hier is het echter zinvol om uit de bekentenis van Lü Yingchun te citeren, omdat het een speciaal licht werpt op de geestelijke betekenis van de misdaad zoals die werd waargenomen door de groep:

Zhang Hang vroeg die mevrouw naar haar telefoonnummer, maar zij weigerde om het haar te geven. Toen ik me daarvan bewust werd, ontdekte ik dat we waren aangevallen en werden [leeg]gezogen door een ‘slechte geest’ (恶灵), waardoor we zwak en hulpeloos werden. Wij tweeën identificeerden haar als een ‘slechte geest’ (恶灵) en vervloekten haar met woorden. Niet alleen luisterde ze niet, haar aanval werd nog sterker. We zagen de lucht op haar lichaam bij haar rug en buik cirkelen. Haar buik was opgezwollen en onze geesten bespeurden dat haar zuigkracht sterker werd en haar aanval ook.

Mijn lichaam werd steeds zwakker. In de loop van de strijd zag ik Zhang Fan beetje bij beetje vallen, alsof er een ‘slechte geest’ (恶灵) was die haar naar beneden trok. Ze schreeuwde uit alle macht, maar er kwam geen geluid uit haar mond. Ik kon alleen een heel zwakke schreeuw horen. Ik begon haar op te tillen en riep naar [haar jongere zusje] Zhang Hang en zei: ‘Waarom geloofde je niet? Waarom ben je niet verhuisd?’ Daarna zag ik Zhang Fan op het hoofd en de schouders van de vrouw stampen en ik deed hetzelfde op haar heupen en billen. Tijdens de aanval van de ‘demon’ (恶魔) op ons, werden Zhang Fan en ik ons geleidelijk gewaar dat deze vrouw moest sterven, anders zou het [de demon] iedereen verslinden. Dus vertelde ik Zhang Lidong en de rest om haar te slaan totdat ze stopte met ademen. Anders, zolang als ze adem had, zou de kracht van de aanval van de ‘demon’ (恶魔) op ons niet in het minst afnemen, zelfs als haar lichaam zwak was en ze zich niet meer kon bewegen. Ik heb de mensen die ons tegenhielden gezegd: ‘Degene die ons belemmert, zal sterven.’ De botsing tussen de vrouw en ons was

een strijd tussen twee geesten, ‘God’ en de ‘duivel’ (魔鬼). De anderen konden het niet zien en niet begrijpen. Ook de politie kon het niet begrijpen. (*The Beijing News* 2014)

Een belangrijk detail in het geval van de McDonald’s-moord was dat het slachtoffer, Wu Shuoyan, geen tegenstander van de groep was. Ze kenden haar niet totdat ze de McDonald’s binnenkwamen. De weigering van Wu om haar telefoonnummer te geven, werd beschouwd als een slechte daad van kosmische betekenis, een onvergeeflijke zonde tegen God zelf en het teken dat de laatste strijd tussen “God” en “de demonen” was begonnen.

In de nasleep van de McDonald’s-moord, die zowel werd vastgelegd door bewakingscamera’s als amateurvideo’s die heimelijk door sommige klanten zijn gemaakt, voelde het Chinese publiek zich moreel geprikkeld en geschokt door het feit dat niemand in het restaurant had geprobeerd om de moord te verhinderen (zie bijvoorbeeld de opmerkingen van “Nancy” 2014). De moordenaars hadden geen wapens; met uitzondering van Zhang Lidong, waren er vier vrouwen en één kind - die hadden kunnen worden overmeesterd door de andere klanten. Wellicht waren ze verlamd door de buitengewone en sinistere voorstelling die ze vlak voor zich zagen gebeuren.

De hele groep, inclusief Zhang Lidong, zijn dochters Zhang Fan en Zhang Hang, zijn zoon Zhang Duo, zijn geliefde Zhang Qiaolian en Lü Yingchun, kwamen op 28 mei 2014 de McDonald’s in Zhaoyuan binnen. Behalve de 13-jarige Zhang Duo, zijn allen gearresteerd, gevangen gezet en op 21 augustus 2014 berecht door het “tussenliggende volksrechtbank” van Yantai. Op 11 oktober 2014 zijn Zhang Lidong en Zhang Fan ter dood veroordeeld. Lü Yingchun werd veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf. Zhang Hang werd veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf en Zhang Qiaolian kreeg zeven jaar. Op 2 februari 2015 werden Zhang Lidong en Zhang Fan geëxecuteerd.

Op 21 augustus 2014 vond bij de rechtbank in Yantai, en in de gevangenis waar de beklaagden werden geïnterviewd, een ogenschijnlijk onbegrijpelijk optreden plaats. Afgezien van Zhang Hang, de jongere zus van Zhang Fan, die zichzelf niet erg religieus verklaarde en gemengde gevoelens had over het hele verhaal (*The Beijing News* 2014), lieten alle andere beklaagden geen wroeging zien en ondernamen ze niets om de zwaarste straffen te vermijden. Dit is met name verrassend voor Zhang Lidong, een man in de bloei van zijn leven en in goeden doen, hoewel hij zichzelf ten tijde van de moord werkloos noemde of in volledige dienst van zijn “Goden” (CCTV 2014).

Een verklaring hiervoor kan zijn dat Lü Yingchun en Zhang Fan al hadden aangekondigd dat ze binnenkort de aarde zouden verlaten en naar de hemel zouden terugkeren, en dat dit deel uitmaakte van hun goddelijke plan. Executie was eenvoudig een manier om deze planeet te verlaten. We kunnen zelfs speculeren dat Lü liever de doodstraf met Zhang Fan had gedeeld in plaats van veroordeeld te worden tot een leven in de gevangenis. Per slot van rekening waren het “twee vlezige lichamen die dezelfde ziel deelden”. Zhang Lidong, wiens lichaamstaal in aanvulling op zijn woorden tijdens de interviews typerend was voor een ware gelovige (zie CCTV 2014), kan eenvoudig de wens hebben gehad zich bij zijn goddelijke dochter in de hemel te voegen.

Conclusie

Het is duidelijk dat de Chinese regering het McDonald’s incident heeft gebruikt om haar acties tegen De Kerk van Almachtige God te intensiveren, zelfs wanneer die kerk niet verantwoordelijk blijkt voor de moord, en de groep van Lü Yingchun en Zhang Fan geen deel uitmaakten van De Kerk van Almachtige God.

De Kerk van Almachtige God heeft op de laster gereageerd door de Chinese Communistische Partij (CCP) te beschuldigen van manipulatie van enkele “psychopaten”, om hen de moord te laten plegen, en die moord als rechtvaardiging te gebruiken voor de vervolging van De Kerk van Almachtige God (en verschillende christelijke huiskerken): “de CCP is de moordenaar en de echte zondaar” (Eastern Lighting 2015).

Sommige mensenrechtenactivisten hebben soortgelijke opmerkingen gemaakt. Een van hen, Xin Shuyan, schreef: “Na de moordzaak in Zhaoyuan, de provincie Shandong, gebruikte de CCP het incident om een alomvattende onderdrukking uit te voeren tegen De Kerk van Almachtige God. Naar verluidt zijn minstens 1.500 onschuldige leden van die kerk gearresteerd. De campagne-achtige praktijk van wetshandhaving van de CCP was echt een vernietiging van de rechtsstaat. Waarom voerden ze de campagne uit om de ‘sekte’ te onderdrukken? Er moeten nevenmotieven zijn. De bedoeling van de CCP was eenvoudig om de sociale crisis te verbergen en de publieke opinie af te leiden. Op deze manier legden ze de schuld bij de religieuze groeperingen” (Xin 2014; voor vergelijkbare opmerkingen zie Guo 2014). Alhoewel de beweegredenen van de CCP op verschillende manieren kunnen worden geïnterpreteerd, is het duidelijk

dat de CCP de moord heeft misbruikt om haar campagne tegen De Kerk van Almachtige God te rechtvaardigen.

In juni 2017 lekte de laatstgenoemde aan een aantal deskundigen een document dat de transcriptie zou bevatten van een teleconferentie gehouden op 16 juni 2014. Volgens dit document bespraken ambtenaren van het Chinese Centraal Bureau voor de Preventie en Afhandeling van Culten (ook wel de Centrale 610 Office genoemd) De Kerk van Almachtige God. Ze adviseerden om “het typische geval van de ‘28 mei McDonald’s-moord’ stevig in de ene hand te nemen om de reactionaire aard, bedrieglijke trucs en serieuze bedreigingen van deze cult aan het licht te brengen” en om “krachtig buitenlandse propaganda-projecten te promoten”. Gezien het feit dat ik sinds 19 augustus 2017 zo’n 20.000 mediapagina’s in verschillende talen heb geteld die De Kerk van Almachtige God, of Oosterse Bliksem, met de McDonald’s-moord verbinden, is deze propaganda behoorlijk succesvol geweest. We kunnen alleen hopen dat serieuze pogingen van academici om te begrijpen wat er in 2014 precies in Zhaoyuan is gebeurd, zal leiden naar een nuchtere beoordeling van wat een verschrikkelijke tragedie blijft.

Bronverwijzingen

- CCTV. 2014. “招远案杀人嫌疑犯采访全程-我感觉很好 全能神教的信徒” (Oriental Horizons, The Whole Process of Interview with the Suspect of the May 28 Zhaoyuan Murder Case: “I Feel Pretty Good”—Adherent of the Group of Almighty God). 31 mei. Geraadpleegd op 19 augustus 2017. <http://video.sina.com.cn/p/news/c/v/2014-05-31/204763980661.html>.
- Chen, Lu. 2014. “Questions Raised Over Violent Killing in China McDonalds.” *The Epoch Times*, 1 juni. Geraadpleegd op 19 augustus 2017. https://www.theepochtimes.com/questions-raised-over-violent-killing-in-china-mcdonalds_709284.html.
- Dunn, Emily. 2015a. “Church of Almighty God / Eastern Lightning.” *World Religions and Spirituality Project*, 19 februari. Geraadpleegd op 19 augustus 2017. <https://wrldrels.org/2016/10/08/church-of-almighty-god>.
- Dunn, Emily. 2015b. *Lightning from the East: Heterodoxy and Christianity in Contemporary China*. Leiden: Brill.

- Eastern Lightning. 2015. “An Extensive Exposure to the Sinister Intention of the Evil CCP’s High-profile Public Trial on the Psychopaths.” 16 oktober. Geraadpleegd op 19 augustus 2017. <https://bit.ly/2F9X8MT> [niet meer online, maar vergelijkbaar met <https://bit.ly/2TRRDe5>].
- Guo, Baosheng. 2014. “警惕以“邪教”名义大规模迫害基督教” (Be Wary of Persecution on Christianity in the Name of the “Cults”). *HRIC (Human Rights in China) Biweekly* 133 (13-26 juni). Geraadpleegd 3 september 2017. <http://biweeklyarchive.hrichina.org/article/18374.html>.
- “Nancy”. 2014. “Six People Killed the Woman in McDonald’s, May 28th, China.” *CNN iReport*, 1 juni. Geraadpleegd 19 augustus 2017. <http://ireport.cnn.com/docs/DOC-1139281> [niet meer online].
- Phoenix Satellite TV. 2014. “社会能见度 审判“全能神” (Social Watch: Trial on Almighty God). 21 augustus. Geraadpleegd 22 augustus 2017. <https://bit.ly/2XTXq1H>.
- ter Haar, Barend J. 1992. *The White Lotus Teachings in Chinese Religious History*. Leiden: Brill.
- The Beijing News*. 2014. “山东招远血案被告自白：我就是神” (The Confession of the Defendant of the Murder Case in Zhaoyuan, Shandong: “I am God Himself”). *The Beijing News*, 23 augustus. Samengesteld door Yang Feng. Geraadpleegd op 22 augustus 2017. <http://news.sina.com.cn/c/2014-08-22/123730728266.shtml>.
- Wang, Duruo. 2014. “内部消息：麦当劳内打死美女暴徒 是公安局长孙宝东帮凶” (Inside News: Violent Murderer Responsible for the Beauty’s Death at McDonald’s: Declarations by Sun Baodong, the Chief Head of Public Security Bureau). *Aboluowang.com*, 1 juni. Geraadpleegd op 22 augustus 2017. <http://www.aboluowang.com/2014/0601/402013.html>.
- Xiao, Hui en Zhang Yongsheng (met Han Xuefeng, Zhong Yuhao en Sun Beibe). 2014. “一个“全能神教”家庭的发展史” (History of the Family of “The Group of Almighty God”). *The Beijing News*, 22 augustus. Geraadpleegd op 22 augustus 2017. <https://bit.ly/2DSMuty>.
- Xin, Shuyan. 2014. “辛树言：中国当局何曾尊重过宗教信仰自由” (The Chinese Authorities Never Respect Religious Freedom). *HRIC (Human Rights in China) Biweekly* 134 (27 juni – 10 juli). Geraadpleegd op 3 september 2017. <https://www.hrichina.org/chs/zhong-guo-ren-quan-shuang-zhou-kan/xin-shu-yan-zhong-guo-dang-ju-he-ceng-zun-zhong-guo-zong-jiao-xin>.